Αρχή της Ινδίκτου: Ερμηνεία της Αποστολικής περικοπής (Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 1 Σεπτεμβρίου, 2022

[Α΄Τιμ. 2, 1-7]

«Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν (: Σύμφωνα λοιπόν με όλα τα προηγούμενα οφείλουμε να αγαπάμε όλους τους ανθρώπους. Και ο Ιησούς Χριστός άλλωστε ήλθε στον κόσμο για να σώσει όλους τους αμαρτωλούς. Γι' αυτό λοιπόν και εγώ σε προτρέπω, Τιμόθεε, και εσένα και τους άλλους αδελφούς, πρώτα απ' όλα να κάνετε δεήσεις, προσευχές, παρακλήσεις, ευχαριστίες για όλους τους ανθρώπους, για τους βασιλείς και για όλους όσους έχουν κάποιο αξίωμα ή κάποια ανώτερη θέση, να τους φωτίζει και να τους ενδυναμώνει ο Θεός, ώστε να εξασφαλίζουν την ειρηνική συμβίωση των πολιτών. Κι έτσι να ζούμε και εμείς ζωή ήρεμη και ήσυχη, με κάθε ευσέβεια και σεμνότητα· διότι ***αυτό, το να προσευχόμαστε δηλαδή για όλους, είναι καλό και ευάρεστο ενώπιον του σωτήρα μας Θεού*** *· διότι Αυτός θέλει να σωθούν όλοι οι άνθρωποι και με την πίστη να γνωρίσουν βαθύτερα και πληρέστερα την αλήθεια)»* [Α΄ Τιμ. 2, 1-4].

Ο ιερέας είναι σαν κάποιος κοινός πατέρας όλης της οικουμένης. **Αυτός λοιπόν πρέπει να φροντίζει για όλους, όπως και ο Θεός, του Οποίου είναι ιερέας·** γι' αυτό λέγει ο απόστολος Παύλος: «*Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς (: Παρακαλώ λοιπόν πριν από όλα να κάνετε δεήσεις, προσευχές*)». Δύο είναι τα αγαθά που προέρχονται από εδώ· **και η έχθρα που έχουμε προς τους έξω διαλύεται** (γιατί κανένας δεν μπορεί να αισθάνεται μίσος προς εκείνον για τον οποίο προσεύχεται), **και εκείνοι οι ίδιοι γίνονται καλύτεροι** με το να γίνονται προσευχές για εκείνους, και με το να μη γίνονται σαν τα θηρία εναντίον μας· γιατί τίποτε δεν προσελκύει τόσο στη διδασκαλία, όσο το να αγαπά και να αγαπιέται κανείς.

Σκέψου ποια εντύπωση έκανε σε εκείνους που επιβουλεύονταν, που μαστίγωναν, που καταδίωκαν, που φόνευαν, όταν άκουγαν εκείνους που πάθαιναν αυτά να κάνουν **εκτενείς προσευχές προς τον Θεό** για να συγχωρέσει αυτούς που τους

υποβάλλουν σε τέτοια φοβερά βασανιστήρια. **Βλέπεις πως θέλει να είναι ο Χριστός ανώτερος από όλους**; Γιατί, όπως ακριβώς στην περίπτωση των μικρών παιδιών, και αν ακόμα το παιδί που βαστάζεται, χτυπά το πρόσωπο του πατέρα, δεν μειώνει καθόλου τη φιλοστοργία του προς αυτό, **έτσι και εμείς και αν δεχόμαστε χτυπήματα από τους έξω, πρέπει να μη μειώνουμε την αγάπη μας προς αυτούς**.

Τι σημαίνει όμως το «*πρώτο από όλα*»; Δηλαδή **στην καθημερινή λατρεία**. Και αυτό το γνωρίζουν οι μύστες ότι **γίνεται κάθε μέρα, και την εσπέρα και το πρωί**· ότι **για όλον τον κόσμο και για τους βασιλείς και για όλους που βρίσκονται σε αξιώματα κάνουμε την προσευχή.** Αλλά ίσως πει κάποιος ότι δεν μίλησε για όλους, αλλά για τους πιστούς. Τι λοιπόν εννοεί όταν λέγει «*για τους βασιλείς*»; Γιατί τότε οι βασιλείς δεν ήταν θεοσεβείς, αλλά για μεγάλο χρονικό διάστημα διαδέχονταν οι ασεβείς τους ασεβείς. Έπειτα, **για να μη θεωρηθεί κολακεία** το πράγμα, προηγουμένως είπε «*για όλους*» και έπειτα «*για τους βασιλείς*»· γιατί αν έλεγε μόνο για τους βασιλείς, ίσως κάποιος το σκεπτόταν αυτό.

Έπειτα, επειδή φυσικό ήταν να ναρκώνεται η ψυχή του Χριστιανού, ακούγοντας αυτά, και να μην αποδέχεται τη συμβουλή, εφόσον πρέπει να δεηθεί κατά την ώρα των μυστηρίων για τον ειδωλολάτρη, πρόσεχε τι λέγει και πώς θέτει το κέρδος, για να δεχθείς έστω και έτσι την προτροπή: «*ἵνα διάγωμεν (: Για να περνούμε)*», λέγει, «*ἥρεμον καὶ ἡσύχιον βίον (: ήρεμη και ήσυχη ζωή)*». Δηλαδή **η σωτηρία εκείνων είναι δική μας ξενοιασιά**, όπως ακριβώς έγραφε και στην επιστολή προς Ρωμαίους, όπου, **προτρέποντας αυτούς να πείθονται στους άρχοντες**, λέγει: «*Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν (: Γι' αυτό είναι ανάγκη να υποτάσσεστε όχι μόνο για τον φόβο της τιμωρίας, αλλά και διότι η συνείδηση επιβάλλει ως δίκαιη την υποταγή αυτή)*» [Ρωμ. 13, 5]· διότι ο Θεός όρισε τις αρχές για κοινή ωφέλεια. Πώς λοιπόν δεν είναι άτοπο να στρατεύονται και να πιάνουν τα όπλα, για να είμαστε εμείς σε ασφάλεια, εμείς όμως να μην προσευχόμαστε ούτε γι΄ αυτούς που κινδυνεύουν και στρατεύονται;

Ώστε το πράγμα δεν είναι κολακεία, αλλά είναι **θέμα δικαιοσύνης**. Αν αυτοί δεν σώζονταν και ούτε σημείωναν επιτυχία στους πολέμους, κατ' ανάγκη και εμείς θα βρισκόμασταν σε ταραχές και θορύβους· γιατί ή θα έπρεπε και εμείς οι ίδιοι να στρατευτούμε, αν σκοτώνονταν εκείνοι, ή να φύγουμε και να περιπλανιόμαστε παντού. «*Σαν να είναι δηλαδή κάποια οχυρώματα*», λέγει, «*που φυλάγουν εκείνους που είναι μέσα για να ζουν με ειρήνη*».

«*Δεήσεις*», λέγει, «*προσευχές, παρακλήσεις, ευχαριστίες*». **Πρέπει να ευχαριστούμε τον Θεό και για τα αγαθά που δίνει στους άλλους·** όπως το ότι ανατέλλει τον ήλιο σε πονηρούς και αγαθούς, το ότι βρέχει για δικαίους και αδίκους. **Βλέπεις ότι όχι μόνο με την προσευχή, αλλά και με την ευχαριστία μάς**

ενώνει και μας συγκολλάει; Γιατί αυτός που αναγκάζεται να ευχαριστήσει τον Θεό για τα αγαθά που δίνει στον πλησίον του, αναγκάζεται και να τον αγαπά και να φέρεται φιλικά προς αυτόν. Αν πρέπει να ευχαριστούμε τον Θεό για τα αγαθά που δίνει στον πλησίον μας, πολύ περισσότερο πρέπει για τα δικά μας και για εκείνα που τα αγνοούμε και θέλουμε δεν θέλουμε μας τα δίνει, και**ακόμα και για εκείνα που τα θεωρούμε λυπηρά· γιατί ο Θεός όλα τα ρυθμίζει προς το καλό μας.**

Κάθε προσευχή μας λοιπόν ας περιέχει ευχαριστία. **Αν μας προστάζει να ευχόμαστε για τους πλησίον όχι μόνο τους πιστούς, αλλά και τους απίστους, σκέψου πόσο κακό είναι να προσευχόμαστε κατά των αδελφών** . Τι λες; Εκείνος σε προέτρεψε να προσεύχεσαι για τους εχθρούς και εσύ προσεύχεσαι κατά του αδελφού σου; Δεν προσεύχεσαι εναντίον εκείνου, αλλά **εναντίον του εαυτού σου, γιατί παροργίζεις τον Θεό**, λέγοντας εκείνα τα ανόσια λόγια: «*έτσι δείξε σε αυτόν, έτσι κάνε τον, χτύπησέ τον, ανταπόδωσέ του*». **Πολύ απέχουν αυτά από τους μαθητές του Χριστού, τους επιεικείς και ειρηνικούς.**

Το στόμα που αξιώθηκε τέτοια μυσταγωγία ας μη βγάλει τίποτε πικρό· τίποτε αηδές ας μη βγάλει η γλώσσα που άγγιξε το θείο σώμα . Ας τη φυλάγουμε καθαρή, ας μην προσφέρουμε με αυτήν κατάρες. Αν οι κακολόγοι δεν θα κληρονομήσουν τη βασιλεία των ουρανών [Α΄ Κορ. 6, 10: «*Οὔτε πλεονέκται οὔτε κλέπται οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι (: ούτε οι πλεονέκτες, ούτε οι κλέφτες, ούτε οι μέθυσοι,* ***ούτε αυτοί που εμπαίζουν και βρίζουν τους άλλους*** *, ούτε οι άρπαγες με κανένα τρόπο δεν θα κληρονομήσουν την βασιλεία του Θεού)*»], **πολύ περισσότερο αυτοί που καταριούνται· γιατί κατ' ανάγκη αυτός που καταριέται, βρίζει** · η ύβρη και η ευχή απέχουν πολύ η μία από την άλλη. Η κατάρα και η ευχή απέχουν πολύ· η κατηγορία και η ευχή απέχουν πολύ. Προσεύχεσαι στον Θεό να σε ελεήσει κι εσύ καταριέσαι άλλον; «*Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν (: Εάν όμως δεν συγχωρήσετε τους ανθρώπους που αμάρτησαν απέναντί σας, ούτε ο Πατέρας σας θα συγχωρήσει τις δικές σας αμαρτίες προς Αυτόν)*» [Ματθ. 6, 15]. Και εσύ όχι μόνο δεν συγχωρείς, αλλά παρακαλείς και τον Θεό να μην τον συγχωρήσει; Είδες υπερβολική κακία;**Αν δεν συγχωρείται αυτός που δεν συγχωρεί, αυτός που παρακαλεί τον Κύριο να μη συγχωρήσει, πώς θα συγχωρηθεί**; Δεν βλάπτεις εκείνον, αλλά τον εαυτό σου.

Γιατί άραγε; **Γιατί και αν ακόμα επρόκειτο να εισακουστείς για τα δικά σου αιτήματα, γι' αυτό που κάνεις ποτέ δεν θα εισακουστείς** · επειδή κάνεις με μιαρό στόμα τις ευχές· πραγματικά είναι μιαρό ένα τέτοιο στόμα και ακάθαρτο, γεμάτο από κάθε δυσωδία, κάθε ακαθαρσία. **Ενώ πρέπει να τρέμεις για τα δικά σου αμαρτήματα και όλος ο αγώνας σου να γίνεται γι' αυτά, εσύ προσέρχεσαι να παρακινήσεις τον Θεό κατά του αδελφού σου;** Δεν φοβάσαι

και δεν φροντίζεις για τα δικά σου; Δεν βλέπεις τι κάνεις; Μιμήσου έστω και τα παιδιά που φοιτούν στο διδασκαλείο, τα οποία, αν δουν μέσα τη συντροφιά τους να εξετάζεται, και εξαιτίας της τεμπελιάς τους να τα χτυπούν όλα, και το καθένα να εξετάζεται αυστηρά και να κλαίει από τα χτυπήματα, πεθαίνουν από τον φόβο. Και αν κάποιος από τους συμφοιτητές τα χτυπήσει πάρα πολύ, δεν έχει τη δύναμη να οργιστεί, γιατί ο φόβος κατέχει την ψυχή του, ούτε και να απευθυνθεί στον δάσκαλο, αλλά σε ένα μόνο αποβλέπει, να μπει στην τάξη χωρίς να δεχθεί ξυλιές και σε εκείνον τον χρόνο έχει στραμμένη την προσοχή του· και αν βγει από την τάξη, αφού δέχθηκε ή όχι ξυλιές, δεν σκέπτεται εκείνα από τη χαρά του.

Εσύ όμως ενώ στέκεσαι και μεριμνάς για τα αμαρτήματά σου, δεν φρίττεις που θυμάσαι τα ξένα; Και πώς παρακαλείς τον Θεό; Γιατί αυτά που ζητάς από τον Θεό εναντίον εκείνου, με αυτά ετοιμάζεις για σένα φοβερότερα, μην αφήνοντας τον Θεό να συγχωρήσει τα δικά σου αμαρτήματα. «*Πώς λοιπόν*», λέγει ο Κύριος, «*εάν θέλεις να γίνω εγώ αυστηρός εξεταστής των πλημμελημάτων που έγιναν σε βάρος σου, ζητάς να συγχωρήσω αυτά που έκανες εσύ σε Εμένα;*». **Ας μάθουμε κάποτε να είμαστε Χριστιανοί. Αν δεν γνωρίζουμε να προσευχόμαστε, πράγμα που είναι εύκολο και πολύ απλό, τι θα γνωρίσουμε από τα άλλα;** Ας μάθουμε να προσευχόμαστε σαν Χριστιανοί· εκείνες οι προσευχές, οι γεμάτες με μίσος και κατάρες για όσους αποστρέφονται, είναι των ειδωλολατρών, εκείνες οι δεήσεις είναι των Ιουδαίων, ενώ **του Χριστιανού είναι αντίθετες· με αυτές ζητούμε άφεση και αμνηστία των σφαλμάτων που έγιναν σε μας**.

Λέγει ο Παύλος σε άλλη του επιστολή: «*Λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν (: την ώρα που μας βρίζουν εκείνοι που απιστούν στο ευαγγέλιο και μας περιγελούν, εμείς ευχόμαστε το καλό τους· ενώ μας καταδιώκουν, δείχνουμε ανοχή στους διώκτες μας· ενώ μας δυσφημούν και μας συκοφαντούν, απαντάμε με λόγια γλυκά και παρηγορητικά)*» [Α΄ Κορ. 4, 12-13]. Άκου επίσης τον Στέφανο που λέγει: «*Κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην (: Κύριε, μην τους λογαριάσεις την αμαρτία αυτή)*» [Πράξ. 7, 59]. **Όχι μόνο δεν καταριόταν, αλλά και προσευχόταν γι΄αυτούς** , ενώ εσύ όχι μόνο δεν προσευχήθηκες γι΄ αυτούς, αλλά και τους καταράστηκες. Όσο θαυμάσιος λοιπόν ήταν εκείνος, τόσο πιο κακός είσαι εσύ. Ποιον θαυμάζουμε, πες μου; Εκείνους για τους οποίους προσευχήθηκε ή αυτόν που προσευχόταν γι' αυτούς; Οπωσδήποτε αυτόν. Εάν εμείς, πολύ περισσότερο ο Θεός.

Θέλεις να πλήξεις τον εχθρό; Προσευχήσου γι΄ αυτόν· όχι όμως με τέτοια διάθεση, όχι σαν να πλήττεις· αυτό βέβαια γίνεται, εσύ όμως μην το κάνεις με αυτόν τον σκοπό. Αν και βέβαια εκείνος ο μακάριος [: ο Στέφανος] όλα τα πάθαινε άδικα, και όμως προσευχόταν γι΄αυτούς, **ενώ εμείς πολλά και δίκαια τα παθαίνουμε από τους εχθρούς**. Αν λοιπόν αυτός που έπαθε άδικα, δεν τόλμησε να μην προσευχηθεί γι΄ αυτούς, εμείς που πάσχουμε δίκαια, και όχι μόνο δεν προσευχόμαστε, αλλά και

καταριόμαστε, ποιας τιμωρίας δεν είμαστε άξιοι; Νομίζεις βέβαια ότι δίνεις σε εκείνον το χτύπημα, η αλήθεια όμως είναι ότι τραβάς το ξίφος εναντίον σου, μην αφήνοντας τον δικαστή να γίνει πράος για τα αμαρτήματά σου με τα οποία τον εξοργίζεις με την προσευχή σου εναντίον των άλλων. Γιατί λέγει: «*Ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν (: με την ίδια αυστηρή και ασυμπαθή κρίση με την οποία κατακρίνετε, θα κατακριθείτε. Και με το ίδιο μέτρο με το οποίο εξετάζετε και καταδικάζετε τις πράξεις του άλλου, θα μετρήσει ο Θεός και τη δική σας πολιτεία και συμπεριφορά)*» [Ματθ. 7, 2]. Ας γίνουμε λοιπόν συγχωρητικοί, για να έχουμε τέτοιον και τον Θεό.

Αυτά δεν θέλω μόνο να τα ακούτε, αλλά και να τα φυλάσσετε. Τώρα όμως η μνήμη περιορίζεται μόνο ως τα λόγια, και ίσως ούτε ως εκεί, αλλά όταν διαλυθούμε, αν κάποιος από αυτούς που δεν ήρθαν ρωτήσει τι είπαμε, άλλοι ούτε θα πουν, ενώ άλλοι που γνωρίζουν θα πουν μόνο την υπόθεση που διαπραγματευτήκαμε, δηλαδή ότι μίλησα για το ότι **δεν πρέπει να μνησικακούμε, αλλά και να προσευχόμαστε για τους εχθρούς μας**, έπειτα όμως παραλείπουν να πουν όλα όσα λέχτηκαν (γιατί δεν είναι δυνατό να τα θυμηθούν), άλλοι πάλι θυμούνται ελάχιστα και ασήμαντα.**Γι' αυτό, παρακαλώ, αν δεν κερδίζετε τίποτε από αυτά που λέμε, ούτε και να τα προσέχετε.** Γιατί ποιο το όφελος; **Η καταδίκη γίνεται μεγαλύτερη, η τιμωρία φοβερότερη, αφού, μετά από μύριες συμβουλές, εξακολουθούμε να κάνουμε τα ίδια**. **Γι' αυτό ο Θεός μάς όρισε προσευχή για να μη ζητούμε τίποτε το βιοτικό ούτε το ανθρώπινο.**

Γνωρίζετε βέβαια οι πιστοί γιατί πρέπει να προσεύχεστε, πως κάθε προσευχή είναι κοινή. «*Αλλά*», λέγει ίσως κάποιος, «*δεν λέχθηκε εκεί να προσευχόμαστε για τους απίστους*». **Επειδή δεν γνωρίζετε τη δύναμη της προσευχής, ούτε αντιλαμβάνεστε το βάθος και τον θησαυρό της**· γιατί αν κάποιος την αναπτύξει, θα βρει ακόμα και τούτο σε αυτήν. Όταν δηλαδή λέγει ο προσευχόμενος: «*Γενηθήτω τὸ θέλημά Σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς (: ας γίνει το θέλημά Σου όπως στον ουρανό, έτσι και στη γη)*», τίποτε άλλο δεν εννοεί παρά αυτό. Ποιο; **Ότι στον ουρανό δεν υπάρχει κανένας άπιστος, κανένας ενάντιος.** Αν λοιπόν επρόκειτο οι πιστοί να κάνουν το θέλημά Του, οι άπιστοι όμως όχι, δεν θα ήταν το θέλημά Του όπως στον ουρανό, αλλά τι; «***Όπως στον ουρανό***», λέγει, «***δεν υπάρχει κανένας πονηρός, έτσι ας μην υπάρχει ούτε στη γη. Αλλά όλους προσέλκυσέ τους***», λέγει, «***στον φόβο Σου, όλους τους ανθρώπους κάνε τους αγγέλους, είτε εχθροί μας είναι, είτε πολέμιοι***».

Δεν βλέπεις πόσο βλασφημείται ο Θεός κάθε μέρα; Πόσο υβρίζεται από τους απίστους και τους πιστούς και με τα λόγια και με τα έργα; Τι λοιπόν; Μήπως έσβησε γι΄ αυτό τον ήλιο; Μήπως κοίμισε τη σελήνη; Έριξε ο ουρανός καταρρακτώδη βροχή, συγκλόνισε τη γη; Ξήρανε τη θάλασσα; Εξαφάνισε τις πηγές των υδάτων; Αναστάτωσε τον αέρα; Καθόλου, αλλά εντελώς το αντίθετο·**ανατέλλει τον ήλιο,**

ρίχνει τη βροχή, δίνει καρπούς, δίνει ετήσιες τροφές στους βλάσφημους, στους ανόητους, στους μιαρούς, στους διώκτες, όχι μόνο μία μέρα, ούτε δύο, ούτε τρεις, αλλά σε όλη τη ζωή. Αυτόν μιμήσου και εσύ, Αυτόν ζήλεψε όσο σου το επιτρέπουν οι ανθρώπινες δυνάμεις. Δεν μπορείς να κάνεις τον ήλιο να ανατέλλει; **Μην κακολογήσεις**. Δεν μπορείς να δώσεις βροχή; **Μην βρίζεις**. Δεν μπορείς να θρέψεις; **Μη φέρεσαι σαν μεθυσμένος**. Αυτά τα δώρα είναι αρκετά για σένα. **Η ευεργεσία του Θεού προς τους εχθρούς γίνεται με έργα. Εσύ κάνε με λόγια την ευεργεσία, προσευχήσου για τον εχθρό**. **Έτσι θα είσαι όμοιος με τον Πατέρα σου τον ουράνιο.**

Άπειρες φορές μιλήσαμε γι' αυτά και δεν θα σταματήσουμε να μιλάμε. Μόνο ας γίνει κάτι παραπάνω. Εμείς δεν ναρκωνόμαστε, ούτε κουραζόμαστε,**εμείς δεν απελπιζόμαστε να μιλάμε**. Μόνο εσείς μη δείξετε ότι ενοχλείστε ακούγοντάς τα. **Φαίνεται να ενοχλείται κάποιος, όταν δεν κάνει αυτά που λέγονται. Γιατί αυτός που τα εφαρμόζει, συνέχεια θέλει να ακούει τα ίδια, σαν να μην ενοχλείται, αλλά να εγκωμιάζεται**. Ώστε **από πουθενά αλλού δεν προέρχεται η ενόχληση, παρά από το ότι δεν πράττουμε τα λεγόμενα**. Εξαιτίας αυτού καταντάει φορτικός και ο ομιλητής. Πες μου, αν κάποιος κάνει ελεημοσύνη, και έπειτα κάποιος ομιλεί για την ελεημοσύνη, όχι μόνο δεν ενοχλείται από την ακρόαση, αλλά και χαίρεται, καθώς ακούει να ομιλούν για τα κατορθώματά του και να ανακηρύττονται.

Έτσι λοιπόν και εμείς, επειδή δεν έχουμε τίποτε κοινό με την ανεξικακία, και ούτε εμείς το κατορθώσαμε αυτό, γι' αυτό τον λόγο και στενοχωριόμαστε με αυτά τα λόγια. Αν υπήρχαν οι πράξεις, τα λόγια δεν θα μας στενοχωρούσαν. **Αν λοιπόν θέλετε να μην είμαστε φορτικοί και βαρετοί, έτσι ενεργήστε, με τα έργα αποδείξτε το. Δεν θα πάψουμε ποτέ να σας μιλάμε για τα ίδια, μέχρι που να κατορθώσετε κάτι. Και αυτό το κάνουμε προπάντων από κηδεμονία και φιλοστοργία που αισθανόμαστε προς εσάς.**

Έπειτα και για τον κίνδυνο που επίκειται σε μας· γιατί**αυτός που σαλπίζει, και αν κανείς δεν βγει στον πόλεμο, πρέπει να σαλπίζει, κάνοντας το δικό του καθήκον. Δεν το κάνουμε αυτό λοιπόν για να προκαλέσουμε τιμωρία μεγαλύτερη σε σας, αλλά να την απομακρύνουμε κατά το δυνατόν από εμάς.** Και μαζί με αυτό **είναι και η αγάπη σας που μας κατέχει· αν συμβεί κάτι τέτοιο, πληγώνονται και σχίζονται τα σπλάχνα μας**. Αλλά μακάρι να μη γίνει. Δεν απαιτεί δαπάνη αυτό που είπαμε τώρα, δεν απαιτεί ζημία χρημάτων, δεν είναι μακρύς ο δρόμος. **Χρειάζεται μόνο θέληση, λόγος είναι, προαίρεση είναι. Ας φυλάγουμε το στόμα μας, ας βάλουμε πόρτα και μοχλό, για να μη λέμε τίποτε που δεν αρέσει στον Θεό. Για μας τους ίδιους γίνεται αυτό, όχι γι΄αυτούς που προσευχόμαστε.**

Αυτό ας σκεπτόμαστε πάντοτε, **ότι και αυτός που ευλογεί τον εχθρό, ευλογεί τον εαυτό του, και αυτός που καταριέται, καταριέται τον εαυτό του·** και **αυτός που προσεύχεται για τον εχθρό, προσεύχεται για τον εαυτό του, όχι για εκείνον**. Αν έτσι τα κάνουμε αυτά, θα μπορέσουμε αυτό το κατόρθωμα να το κάνουμε πράξη και να επιτύχουμε τα υπεσχημένα αγαθά, με τη χάρη και φιλανθρωπία του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, στον οποίο μαζί με τον Πατέρα και συγχρόνως και στο Άγιο Πνεύμα, ανήκει η δόξα, η δύναμη και η τιμή, τώρα και πάντοτε και αιώνια. Αμήν.

***

[Ομιλία Ζ΄]

«ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν (: και έτσι να ζούμε και εμείς ζωή ήρεμη και ήσυχη, με κάθε ευσέβεια και σεμνότητα· διότι αυτό, το να προσευχόμαστε δηλαδή για όλους, είναι καλό και ευάρεστο ενώπιον του σωτήρα μας Θεού· διότι Αυτός θέλει να σωθούν όλοι οι άνθρωποι και με την πίστη να γνωρίσουν βαθύτερα και πληρέστερα την αλήθεια)» [Α΄ Τιμ. 2, 2-7].

Εάν ο Παύλος θέλει να διαλύσει τους κοινούς πολέμους και τις μάχες και τις ταραχές, και γι' αυτό παρακαλεί τον ιερωμένο να προσεύχεται για τους βασιλείς και για τους άρχοντες, πολύ περισσότερο πρέπει αυτό να το κάνουν οι ιδιώτες. **Τρία είναι τα φοβερότερα είδη των πολέμων**· ένας είναι αυτός ο κοινός, **όταν οι στρατιώτες μας πολεμούνται από τους βαρβάρους**· δεύτερος, **όταν ενώ επικρατεί ειρήνη, εμείς πολεμούμε μεταξύ μας·** τρίτος, **όταν καθένας πολεμάει προς τον εαυτό του**. **Αυτός είναι ο φοβερότερος από όλους**. Γιατί εκείνος ο πόλεμος που προέρχεται από τους βαρβάρους δεν μπορεί να μας βλάψει σε τίποτε μεγάλο. Πες μου, γιατί; Έσφαξε και σκότωσε, αλλά δεν έβλαψε σε τίποτε την ψυχή. **Αλλά ούτε ο δεύτερος, αν δεν θέλουμε, θα μπορέσει να μας βλάψει σε τίποτε. Και αν άλλοι μας πολεμούν, είναι δυνατό εμείς να είμαστε ειρηνικοί**· γιατί άκουε τον προφήτη που λέγει: «*Ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με ἐνδιέβαλλόν με, ἐγὼ δὲ προσηυχόμην* (: *Αντί να με αγαπούν, με συκοφαντούσαν, εγώ όμως προσευχόμουν γι΄αυτούς*)» [Ψαλμ. 108, 4]· και πάλι: «*Μετὰ τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην ἤμην εἰρηνικός· ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπολέμουν με δωρεάν (: Με τους ανθρώπους που μισούσαν την ειρήνη, εγώ ήμουν ειρηνικός· όταν συνομιλούσα με αυτούς, εκείνοι με πολεμούσαν χωρίς λόγο και αφορμή)*» [Ψαλμ. 119, 7]· και πάλι:

«*Καὶ λόγοις μίσους ἐκύκλωσάν με καὶ ἐπολέμησάν με δωρεάν (: Με περικύκλωσαν με λόγια μίσους και με πολέμησαν χωρίς καμιάν αιτία και αφορμή)*» [Ψαλμ. 108, 3].

Τον τρίτο όμως πόλεμο, τον πόλεμο με τον εαυτό μας , δεν είναι δυνατό να τον διαφύγουμε ακίνδυνα· γιατί **όταν το σώμα μας επαναστατεί προς την ψυχή και ξεσηκώνει επιθυμίες φοβερές και οπλίζει τις ηδονές των σωμάτων** , της οργής, του φθόνου, δεν είναι δυνατό, αν δεν λυθεί αυτός ο πόλεμος, να επιτύχουμε τα υπεσχημένα αγαθά, αλλά είναι ανάγκη εκείνος που δεν καταστέλλει αυτήν την ταραχή, να πέσει και να δεχτεί τραύματα, που γεννούν τον θάνατο της γέενας.

Πρέπει λοιπόν εμείς κάθε μέρα να μεριμνούμε και να φροντίζουμε πολύ, ώστε ούτε να ξεσηκώνεται μέσα μας αυτός ο πόλεμος, ούτε να παραμένει, όταν ξεσηκωθεί, αλλά να καταστέλλεται και να κοιμίζεται . Γιατί ποιο θα ήταν το όφελος, όταν η οικουμένη απολαμβάνει βαθιά ειρήνη, εσύ όμως πολεμάς με τον εαυτό σου; Αυτήν την ειρήνη πρέπει να έχουμε, **την ειρήνη με τον εαυτό μας**· αν έχουμε αυτήν, τίποτε από τα έξω δεν θα μπορέσει να μας βλάψει.**Συντελεί προς αυτήν βέβαια όχι λίγο και η κοινή ειρήνη, η ειρήνη με όλους τους ανθρώπους**· γι' αυτό λέγει εδώ ο Παύλος: «*ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν (: για να ζούμε ήρεμο και ήσυχο βίο)*». Αν όμως κάποιος, ενώ είναι ησυχία, ταράσσεται, είναι πάρα πολύ άθλιος. Βλέπεις ότι αυτήν την ειρήνη εννοεί, την οποία εγώ ονομάζω τρίτη;

Γι' αυτό αφού είπε «*για να ζούμε ήρεμη και ήσυχη ζωή*», δεν σταμάτησε μέχρι εδώ, αλλά πρόσθεσε: «*ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι (: με κάθε ευσέβεια και σεμνότητα*)». **Δεν είναι δυνατό να ζει κανείς με ευσέβεια και σεμνότητα, αν δεν κατορθώσει εκείνη την ειρήνη**. Γιατί **όταν λογισμοί αναζητήσεως ταράσσουν την πίστη μας, ποια ειρήνη υπάρχει; Όταν πνεύματα ασέλγειας, ποια ειρήνη;** Για να μη νομίσεις λοιπόν ότι απλώς αυτήν τη ζωή εννοεί, που όλοι οι άνθρωποι ζουν, αφού είπε «*για να ζούμε ήρεμη και ήσυχη ζωή*», προσθέτει «*με κάθε ευσέβεια και σεμνότητα*»· **επειδή είναι δυνατόν ήρεμη και ήσυχη ζωή να περνούν και οι ειδωλολάτρες, και ακόμη μπορείς να βρεις να ζουν τον βίο αυτό και ακόλαστοι και σπάταλοι και φιλήδονοι.**

Για να μάθεις λοιπόν ότι δεν εννοεί αυτό, προσθέτει το «*με κάθε ευσέβεια και σεμνότητα*»· γιατί **εκείνη η ζωή έχει επιβουλές και μάχες, αφού η ψυχή κάθε μέρα πληγώνεται από τους θορύβους που γεννιούνται στους λογισμούς** . Το ότι θέλει να δηλώσει αυτή τη ζωή, **είναι φανερό από την προσθήκη, αλλά είναι φανερό και από το ότι δεν είπε απλώς «*με ευσέβεια*», αλλά πρόσθεσε και το «*κάθε*»**· γιατί λέγοντας αυτό φάνηκε ότι **απαιτεί όχι μόνο την πολιτεία εκείνη που προέρχεται από τα δόγματα, αλλά και εκείνη που ασφαλίζεται από τον βίο**· γιατί **πρέπει να αναζητούμε την ευσέβεια και στα δύο· γιατί ποιο το όφελος να είμαστε ευσεβείς στην πίστη, στη ζωή όμως ασεβείς;**

Ότι είναι δυνατό να ασεβείς στη ζωή, άκουε πάλι αυτόν τον μακάριο Παύλο που λέγει αλλού: «*Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι (: Ομολογούν ότι γνωρίζουν τον Θεό, με τα έργα τους όμως Τον αρνούνται. Είναι σιχαμεροί και απείθαρχοι, άχρηστοι και ανίκανοι για κάθε καλό έργο*)» [Τίτ. 1, 16]· και πάλι: «*Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων (: Κι αν κανείς από τους απογόνους αυτούς δεν προνοεί για τους δικούς του, και μάλιστα για τους στενούς συγγενείς και τους ανθρώπους του σπιτιού του, αυτός έχει αρνηθεί την πίστη του Χριστού και είναι χειρότερος ακόμη κι απ' αυτόν τον άπιστο, ο οποίος συνήθως δεν στερείται τη φυσική στοργή)*» [Α΄ Τιμ. 5, 8]· και πάλι: «*Νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναμίγνυσθαι ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ᾖ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοίδορος ἢ μέθυσος ἢ ἅρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν (: Τώρα όμως σας έγραψα να μην συναναστρέφεστε με κάποιον που, ενώ φέρει το όνομα μόνο του αδελφού, στην πραγματικότητα όμως είναι πόρνος ή πλεονέκτης ή ειδωλολάτρης ή υβριστής ή κακόγλωσσος, ή μέθυσος ή άρπαγας.* ***Με τέτοιον χριστιανό δεν πρέπει ούτε να τρώτε μαζί του****)*» [Α΄ Κορ. 5, 11]· και πάλι: «*Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι (: Εκείνος που λέει ότι ζει μέσα στο πνευματικό φως, συγχρόνως όμως μισεί τον αδελφό του Χριστιανό, αυτός ακόμη και τώρα που το αληθινό φως φωτίζει, βρίσκεται μέσα στο πνευματικό και ηθικό σκοτάδι)*» [Α΄ Ιω. 2, 9].

Βλέπεις πόσοι είναι οι τρόποι της ασέβειας; Γι' αυτό λέγει «*με κάθε ευσέβεια και σεμνότητα*»· γιατί **άσεμνος δεν είναι μόνο ο πόρνος, αλλά και ο πλεονέκτης θα μπορούσε να ονομαστεί άσεμνος και ακόλαστος**· γιατί **και αυτό είναι επιθυμία όχι χειρότερη από αυτή των σωμάτων**· αυτός λοιπόν που δεν αναχαιτίζει τα πάθη του λέγεται ακόλαστος· ακριβώς επειδή δεν αναχαιτίζουν την επιθυμία λέγονται ακόλαστοι. Ώστε λοιπόν **θα μπορούσα εγώ να ονομάσω ακόλαστο και τον οργίλο και τον φθονερό και τον φιλάργυρο και τον ύπουλο**, και ο καθένας που βρίσκεται στην αμαρτία είναι ακόλαστος και άσεμνος και ασελγής· γιατί λέγει «*Τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ (: διότι αυτό, το να προσευχόμαστε δηλαδή για όλους, είναι καλό και ευάρεστο ενώπιον του σωτήρα μας Θεού)*» [Α΄ Τιμ. 2, 3]. Ποιο αυτό; Το να προσευχόμαστε για όλους· αυτό δέχεται ο Θεός, αυτό επιθυμεί. Γιατί λέγει: «*ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν (: διότι Αυτός θέλει να σωθούν όλοι οι άνθρωποι και με την πίστη να γνωρίσουν βαθύτερα και πληρέστερα την αλήθεια)*» [Α΄ Τιμ. 2, 4].

Να μιμείσαι τον Θεό. Αν θέλει να σωθούν όλοι οι άνθρωποι, είναι εύλογο ότι πρέπει να προσευχόμαστε για όλους· εάν Αυτός θέλησε να σωθούν όλοι, θέλει να σωθείς και εσύ· αν θέλεις να σωθείς, να προσεύχεσαι· γιατί η προσευχή είναι γι΄αυτούς τους ανθρώπους. Βλέπεις πώς έπεισε την ψυχή από

παντού, ώστε να προσεύχεται και για τους ειδωλολάτρες; Και δείχνοντας πόσο είναι το κέρδος που γεννιέται από αυτό, λέγει «*για να ζούμε ήρεμη και ήσυχη ζωή*» και το μεγαλύτερο από αυτό, **ότι αυτό αρέσει και στον Θεό**, και ότι γινόμαστε όμοιοι με Αυτόν ως προς αυτό, ως προς το να θέλουμε τα ίδια με Αυτόν. Αυτά είναι ικανά να εξημερώσουν και θηρία. Μη φοβηθείς λοιπόν να προσεύχεσαι για τους ειδωλολάτρες· και Αυτός το θέλει αυτό· φοβήσου μόνο την κατάρα· γιατί αυτό δεν το θέλει. Αν λοιπόν πρέπει να προσεύχεσαι για τους ειδωλολάτρες, είναι ολοφάνερο ότι **πρέπει και για τους αιρετικούς**· γιατί **πρέπει να προσευχόμαστε για όλους τους ανθρώπους, και όχι να τους διώκουμε.**

Αυτό είναι καλό και από άλλη σκοπιά· από το ότι **γινόμαστε κοινωνοί της ίδιας φύσεως**, ενώ ο Θεός επαινεί και δέχεται την αγάπη, τη φιλοστοργία μεταξύ μας. «*Αν λοιπόν*», λέγει ίσως κάποιος, «*ο ίδιος ο Κύριος θέλει να δώσει, τι χρειάζονται οι προσευχές μας;*». **Αυτό βοηθά πολύ εκείνους και εσένα, έλκοντας εκείνους στην αγάπη και μην αφήνοντας εσένα να γίνεις θηρίο· αυτά είναι ικανά να προσελκύσουν στην πίστη· γιατί πολλοί άνθρωποι εξαιτίας της μεταξύ τους φιλονικίας απομακρύνθηκαν από τον Θεό.**

Αυτό τώρα το ονομάζει *σωτηρία του Θεού*, λέγοντας «*ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν (: διότι Αυτός θέλει να σωθούν όλοι οι άνθρωποι και με την πίστη να γνωρίσουν βαθύτερα και πληρέστερα την αλήθεια)*», επειδή και **αυτή είναι η πραγματική σωτηρία**· γιατί χωρίς αυτήν η άλλη δεν είναι τίποτε το μεγάλο, αλλά μόνο όνομα σωτηρίας και προσηγορία. «*Και να γνωρίσουν*», λέγει, «*την αλήθεια*». Την αλήθεια· ποια; **Την πίστη σε Αυτόν**. Και πριν απ' αυτό βέβαια είπε: «*Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν (: Όπως σε παρακάλεσα να παραμείνεις στην Έφεσο, όταν πήγαινα στη Μακεδονία, το ίδιο σε παρακαλώ και τώρα. Σε παρακάλεσα τότε να παραμείνεις στην Έφεσο,* ***για να παραγγείλεις σε μερικούς να μη διδάσκουν αιρετικές διδασκαλίες, διαφορετικές από τη διδασκαλία του Ευαγγελίου****)*», όμως για να μην τους βλέπει κανείς αυτούς σαν εχθρούς και ούτε να δημιουργεί διαμάχες από αυτό, λέγει: «*όλοι οι άνθρωποι θέλει να σωθούν και να γνωρίσουν την αλήθεια*».

Έπειτα, αφού είπε αυτό, πρόσθεσε: «*Εἷς γὰρ Θεός, εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς (: και θέλει τη σωτηρία όλων, διότι ένας και μόνος είναι ο Θεός, Θεός όλων των ανθρώπων και όχι μόνο κάποιου ορισμένου έθνους. Ένας είναι και ο μεσίτης μεταξύ του Θεού και των ανθρώπων, ο Ιησούς Χριστός, που έγινε άνθρωπος)*» [Α΄ Τιμ. 2, 5]. Είπε «*για να γνωρίσουν την αλήθεια*», **για να δείξει ότι η οικουμένη δεν βρίσκεται στην αλήθεια.** Είπε πάλι: «*γιατί ένας είναι ο Θεός*», **για να δείξει ότι δεν είναι πολλοί, όπως νομίζουν μερικοί**.

Είπε ότι έχει στείλει και μεσίτη και Υιό, για να δείξει ότι θέλει όλοι να σωθούν. Τι λοιπόν; Ο Υιός δεν είναι Θεός; **Και πάρα πολύ είναι**. Πώς λοιπόν λέγει: «*ένας*»; **Προς αντιδιαστολή από τα είδωλα, όχι προς τον Υιό, καθόσον ο λόγος Του ήταν για αλήθεια και πλάνη.** Ο μεσίτης οφείλει να βρίσκεται σε σχέση και με τους δύο, στους οποίους είναι μεσίτης· γιατί το έργο του μεσίτη είναι αυτό,**το να έχει σχέση και κοινωνία και με τους δύο**, των οποίων είναι μεσίτης· εάν όμως κοινωνεί με τον ένα, αλλά αποχωρίζεται από τον άλλο, δεν είναι μεσίτης. Εάν λοιπόν δεν μετέχει της φύσεως του Πατρός, δεν είναι μεσίτης, αλλά αποσχίστηκε από Αυτόν. **Όπως ακριβώς λοιπόν μετέχει της φύσεως των ανθρώπων, επειδή ερχόταν προς ανθρώπους, έτσι μετέχει και της φύσεως του Θεού, επειδή ερχόταν από τον Θεό.**

Επειδή δηλαδή γεννήθηκε ανάμεσα σε δύο φύσεις, πρέπει Αυτός να βρίσκεται πλησίον των δύο φύσεων· γιατί όπως ακριβώς το μέσον ενός τόπου είναι πλησίον και των δύο τόπων που τους χωρίζει, έτσι και το μέσον των δύο φύσεων οφείλει να είναι πλησίον των δύο φύσεων. Όπως ακριβώς λοιπόν έγινε άνθρωπος, έτσι ήταν και Θεός. **Άνθρωπος δεν θα μπορούσε να γίνει μεσίτης· γιατί έπρεπε να συνομιλεί και με τον Θεό· Θεός δεν θα μπορούσε να γίνει μεσίτης· γιατί δεν θα τον δέχονταν εκείνοι για τους οποίους μεσίτευε**. Όπως ακριβώς εκεί λέγει «*ἀλλ᾽ ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι᾽ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι᾽ αὐτοῦ (: για μας όμως υπάρχει ένας Θεός, ο Πατήρ, από τον οποίο έγιναν τα πάντα, και γι᾽ Αυτόν οφείλουμε να ζούμε και σε Αυτόν οφείλουμε να αποβλέπουμε και εμείς ως τελικό σκοπό της ζωής μας· και ένας Κύριος υπάρχει ο Ιησούς Χριστός, διαμέσου του οποίου δημιουργήθηκαν τα πάντα, και εμείς διαμέσου Αυτού γεννηθήκαμε)*» [Α΄ Κορ. 8, 6], έτσι και εδώ, «ένας» και «ένας». Βλέπεις πως η Γραφή χρησιμοποιεί τον λόγο με πολλή ακρίβεια; Γιατί το «ένας» και «ένας» είναι δύο, αλλά δεν θα το πούμε αυτό, αν και ο λογισμός το υποβάλλει. Εδώ δεν λες «*ένας και ένας, δύο*»· λες αυτό που ούτε ο λογισμός υποβάλλει, εάν δηλαδή γέννησε, έπαθε.

Λέγει λοιπόν: «*Εἷς γὰρ Θεός, εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις (: και θέλει τη σωτηρία όλων, διότι ένας και μόνος είναι ο Θεός, Θεός όλων των ανθρώπων και όχι μόνο κάποιου ορισμένου έθνους. Ένας είναι και ο μεσίτης μεταξύ του Θεού και των ανθρώπων, ο Ιησούς Χριστός, που έγινε άνθρωπος και έδωσε τον εαυτό Του λύτρο για να εξαγοράσει όλους τους ανθρώπους. Για το γεγονός αυτό της εξαγοράς μας δίνουμε εμείς οι απόστολοι τη μαρτυρία μας, αλλά προπαντός ο ίδιος ο Κύριος, ο οποίος και την επισφράγισε με τον θάνατό Του στον καιρό που καθόρισε ο Ίδιος)*» [Α΄ Τιμ. 2, 6].

Τι λοιπόν; Πες μου, και για τους Έλληνες το έδωσε; Ναι. Και ο Χριστός βέβαια και πέθανε για τους ειδωλολάτρες, και εσύ δεν ανέχεσαι να προσευχηθείς; «*Πώς*

λοιπόν», λέγει, «*δεν πίστεψαν;*». Γιατί δεν θέλησαν· εκείνο που εξαρτιόταν από Αυτόν έγινε. **«*Μαρτύριο*» λέγει το πάθος· γιατί,** λέγει, **ήθελε να μαρτυρήσει για την αλήθεια του Πατέρα και σφάχθηκε**. Ώστε **δεν μαρτυρεί μόνο ο Πατέρας γι' Αυτόν, αλλά και Αυτός για τον Πατέρα**· γιατί λέγει: «*Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου (**: Εγώ ήλθα εξ ονόματος του Πατρός μου ως αντιπρόσωπός Του**, για να φανερώσω το όνομά Του και το θέλημά Του)*» [Ιω. 5, 43]· και πάλι: «*Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρός, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο (: και ήταν φυσικό από τον Χριστό να λάβουμε την τέλεια αποκάλυψη της αλήθειας· διότι τον Θεό δεν Τον έχει δει κανείς ποτέ. Ο Υιός, που μόνο Αυτός γεννήθηκε από την ουσία του Πατρός και είναι μέσα στους κόλπους Του αχώριστος πάντοτε από Αυτόν, Εκείνος μας εξήγησε και μας γνώρισε τον Θεό)*» [Ιω. 1, 18]· και πάλι: «*Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν (: Αυτή είναι η αιώνια ζωή, το να γνωρίζουν οι άνθρωποι συνεχώς όλο και περισσότερο Εσένα, τον μόνο αληθινό Θεό, και τον Ιησού Χριστό, τον οποίο απέστειλες στον κόσμο, έχοντας ζωντανή επικοινωνία με σένα και απολαμβάνοντας τις άπειρες τελειότητές Σου)*» [Ιω. 17, 3]· και πάλι: «*Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν (: **Ο Θεός είναι πνεύμα, γι' αυτό και δεν περιορίζεται σε τόπους**. Κι εκείνοι που Τον λατρεύουν πρέπει **να Τον προσκυνούν με τις εσωτερικές τους πνευματικές δυνάμεις, με αφοσίωση της καρδιάς και του νου**, αλλά και με αληθινή επίγνωση του Θεού και της λατρείας που του αρμόζει)*» [Ιω. 4, 24].

Μέχρι θανάτου λοιπόν μαρτύρησε. Το «*καιροῖς ἰδίοις (: στον καιρό που καθόρισε ο Ίδιος)*» λοιπόν αυτό σημαίνει *στους κατάλληλους*. «*Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος, ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ (: Για τη μαρτυρία αυτή ο Θεός με ανέδειξε και με έταξε κήρυκα και απόστολο. Λέω αλήθεια, όπως μου το επιβάλλει η κοινωνία μου με τον Χριστό. Δεν ψεύδομαι. Με έταξε ο Θεός να είμαι διδάσκαλος των εθνικών στην πίστη και την αλήθεια)*» [Α΄ Τιμ. 2, 7]. «*Αφού λοιπόν ο Χριστός έπαθε για τα έθνη, και εγώ ορίστηκα δάσκαλος των εθνών, για ποιο λόγο εσύ δεν προσεύχεσαι γι΄αυτούς;*» Πολύ σωστά εδώ για να δείξει την αξιοπιστία του, λέγει: «*για το οποίο τοποθετήθηκα εγώ κήρυκας*», δηλαδή «***ορίστηκα»***· γιατί οι απόστολοι ήταν πάρα πολύ επιφυλακτικοί γι' αυτό.

Έπειτα πρόσθεσε: «*διδάσκαλος των εθνικών στην πίστη και την αλήθεια*». «*Με πίστη*» πάλι· αλλά μη νομίσεις, επειδή άκουσες «*με πίστη*», ότι το πράγμα είναι απάτη· γιατί λέγει «*με αλήθεια*»· εάν είναι αλήθεια, δεν είναι ψεύδος. Βλέπεις πόσο **η χάρη επεκτάθηκε**; Γιατί στους Ιουδαίους οι προσευχές δεν γίνονταν για τέτοια, ενώ τώρα η χάρη επεκτάθηκε. Γι' αυτό είπε ότι ορίστηκε και δάσκαλος των εθνών, **υπονοώντας τη χάρη που χύθηκε σε όλη την οικουμένη** . «*Αυτός*» λέγει, «*που έδωσε τον εαυτό Του αντίλυτρο*». Πώς λοιπόν παραδόθηκε από τον Πατέρα; Άρα

λοιπόν αυτό ήταν έργο της αγαθότητας Αυτού. Τι σημαίνει «***ἀντίλυτρον***»; **Επρόκειτο να τιμωρηθούν· αυτό δεν το έκανε. Επρόκειτο να χαθούν· αλλά αντί για εκείνους έδωσε τον Υιό Του και έστειλε εμάς κήρυκες, ώστε να κηρύττουμε τον σταυρό.**

Είναι αρκετά αυτά να προσελκύσουν όλους και να δείξουν την αγάπη του Χριστού· γιατί πραγματικά **είναι μεγάλα και ανεκδιήγητα αυτά που επέδειξε ο Θεός σε μας**. **Θυσίασε τον εαυτό Του για τους εχθρούς, γι΄αυτούς που Τον μισούν, γι΄αυτούς που Τον αποστρέφονται. Πράγμα που δεν το έκανε κανείς, ούτε για τους φίλους του, ούτε για τα παιδιά του, ούτε για τους αδελφούς του, το έκανε ο Κύριος για τους δούλους Του.** Κύριος όχι τέτοιος, όμοιος με τους δούλους, αλλά Θεός για τους ανθρώπους, και για ανθρώπους που δεν ευδοκιμούσαν· γιατί αν ευδοκιμούσαν, αν ήταν ευάρεστοι, δεν θα ήταν τόσο θαυμαστό· **τώρα όμως αυτό είναι που εκπλήττει κάθε διάνοια, το ότι πέθανε για τέτοιους αχάριστους και αγνώμονες**. Αυτό που δεν γίνεται από ανθρώπους προς τους ομοφύλους τους, αυτό έγινε από τον Θεό σε μας, και **ενώ απολαύσαμε τόση αγάπη, δείχνουμε άρνηση ακόμα και δεν αγαπούμε τον Χριστό.**

Αυτός θυσίασε τον εαυτό Του για μας, εμείς όμως Τον παραβλέπουμε τη στιγμή που δεν έχει ούτε και την αναγκαία τροφή; Και ενώ είναι άρρωστος και ενώ είναι γυμνός, δεν Τον επισκεπτόμαστε. **Πόσης οργής είναι άξια αυτά, πόσης τιμωρίας**, πόσης γέενας; **Αν όχι τίποτε άλλο, αυτό λοιπόν μόνο, το ότι καταδέχτηκε να οικειοποιηθεί τα ανθρώπινα παθήματα και να λέγει «*πεινώ και διψώ*», δεν ήταν αρκετό να μας προτρέψει όλους**; Αλλά πω πω μέγεθος της τυραννικής εξουσίας των χρημάτων, ή καλύτερα της μοχθηρίας αυτών που με τη θέλησή τους είναι δούλοι των χρημάτων· **δεν έχουν εκείνα μεγάλη δύναμη, αλλά εμείς είμαστε υπερβολικά έκλυτοι και υποδουλωμένοι σε αυτά, εμείς ταπεινοί και γαιώδεις, εμείς σαρκικοί, εμείς ανόητοι** · γιατί δεν είναι μεγάλη η δύναμη εκείνων. Πες μου, τι μπορούν εκείνα; Είναι **κουφά και αναίσθητα**. Εάν ο διάβολος δεν είναι τίποτε, ο μιαρός δαίμονας, αυτός που είναι τόσο πονηρός και που κάνει άνω κάτω τα πάντα, ποια δύναμη έχουν τα χρήματα;

Αν δεις άργυρο, θεώρησέ τον κασσίτερο. Αλλά δεν μπορείς; Λοιπόν, αυτό που είναι αληθές, αυτό θεώρησέ τον, ότι είναι χώμα· γιατί είναι χώμα. Αλλά δεν δέχεσαι ούτε αυτή τη σκέψη; Σκέψου ότι χανόμαστε και εμείς, ότι πολλοί δεν απόλαυσαν σχεδόν τίποτε από αυτά που απέκτησαν, ότι **άπειροι που κόμπασαν γι΄ αυτόν, έγιναν στάχτη και σκόνη, ότι και τώρα τιμωρούνται με τη χειρότερη τιμωρία** , ότι είναι φτωχότεροι από εκείνους που έτρωγαν σε σκεύη οστράκινα και γυάλινα, και πολλές φορές είναι φτωχότεροι εκείνοι που κοιμούνταν σε κρεβάτια από ελεφαντοστό, από αυτούς που κοιμούνταν στην κοπριά. Αλλά ευχαριστεί τα μάτια; **Κι όμως υπάρχουν πολλά άλλα που μπορούν να ευχαριστούν περισσότερο.**

Πραγματικά τα άνθη, ο αέρας, όταν είναι καθαρός, και ο ουρανός και ο ήλιος πολύ περισσότερο ευχαριστεί. Ενώ αυτός έχει και πολλή σκουριά, και γι' αυτό πολλοί είπαν ότι αυτός είναι μαύρος, και γίνεται αυτό φανερό από τα εκμαγεία που είναι σκούρα, ενώ στον ήλιο τίποτε δεν είναι μαύρο, όπως και στον ουρανό και στα άστρα. Πολλή είναι η απόλαυση σε αυτά τα άνθη παρά σε εκείνο το χρώμα.**Δεν είναι λοιπόν το άνθος που ευχαριστεί, αλλά η πλεονεξία, η αδικία· αυτό ευχαριστεί τις ψυχές, όχι ο άργυρος.**

Βγάλε αυτήν από την ψυχή και θα δεις αυτό που φαίνεται ότι είναι πολύτιμο, ότι είναι ευτελέστερο από τον πηλό. Βγάλε το πάθος· γιατί και αυτοί που πάσχουν από πυρετό, αν δουν ακόμη και βόρβορο, τον επιποθούν σαν να είναι πηγές, ενώ οι πραγματικά υγιείς πολλές φορές ούτε νερό δεν επιθυμούν. **Απομάκρυνε την αρρώστια και θα δεις τα πράγματα όπως είναι.** Και για να μάθεις ότι δεν ψεύδομαι, έχω πολλούς να σου δείξω που το έκαναν αυτό. Σβήσε τη φωτιά, και θα δεις ότι αυτά είναι ευτελέστερα από τα άνθη.

Είναι καλό το χρυσάφι; Αλλά **είναι καλό για ελεημοσύνη, καλό για τη βοήθεια φτωχών, όχι για ανόητη χρήση, για να αποθηκεύεται, για να παραχώνεται στη γη, για να περιτίθεται στα χέρια, στα πόδια και στα κεφάλια** . Γι' αυτό εφευρέθηκε, όχι για να δεσμεύουμε με αυτό την εικόνα του Θεού, αλλά **για να λύνουμε τους δεσμευμένους**· γι' αυτό χρησιμοποίησε τον χρυσό· λύσε τον δεμένο, μη δέσεις τη λυμένη. Πες μου, για ποιο λόγο προτιμάς απ΄ όλα το πιο μηδαμινό; Μήπως δηλαδή επειδή είναι χρυσός, δεν δημιουργεί δεσμά; **Μήπως η ύλη δημιουργεί τα δεσμά;** Είτε λοιπόν είναι χρυσός, είτε σίδηρος, το ίδιο είναι, αν και αυτό είναι βαρύτερο από εκείνο. Αλλά ποιο είναι εκείνο που κάνει ελαφρότερο το πράγμα; **Η κενοδοξία και το ότι την βλέπουν όλοι ότι είναι δεμένη στο χρυσό, πράγμα που για το οποίο έπρεπε πολύ περισσότερο να ντρέπονται** . Και για να καταλάβεις ότι αυτό είναι αλήθεια, δέσε την με τον χρυσό και άφησέ την στην ερημιά, όπου δεν υπάρχει κανείς να τη βλέπει, και τότε θεωρεί βαρύ τον δεσμό και μισητό.

Ας φοβηθούμε, αγαπητοί, μήπως ακούσουμε εκείνα τα φοβερά λόγια: «*Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων (: Δέστε τα χέρια και τα πόδια του και πάρτε τον και ρίξτε τον έξω, στο πιο βαθύ σκοτάδι, που είναι μακριά από τη βασιλεία του Θεού. Εκεί οι άνθρωποι θα κλαίνε και θα τρίζουν τα δόντια τους)*» [Ματθ. 22, 13]. Γιατί λοιπόν, γυναίκα, κάνεις αυτό στον εαυτό σου; Κανένας δεσμώτης δεν δένει χέρια και πόδια. Γιατί περιβάλλεις και τον λαιμό με μύρια δεσμά; Αφήνω βέβαια κατά μέρος τη φροντίδα που δημιουργούν αυτά, τον φόβο, την αγωνία, τη διαμάχη με τον άνδρα γι' αυτά, αν κάποτε τα χρειαστεί, τον θάνατο που υπομένουν, αν κάποτε κάτι από αυτά χαθεί. Πες μου λοιπόν είναι ηδονή;**Για να ευχαριστούνται τα μάτια άλλου, υποβάλλεις τον εαυτό σου σε δεσμά και**

φροντίδες και κινδύνους και αηδίες και διαμάχες καθημερινές; Άραγε δεν είναι αυτό άξιο κάθε κατηγορίας και καταδίκης;

Ας μην κάνουμε αυτά, παρακαλώ, αλλά **ας λύνουμε κάθε σύνδεσμο αδικίας, ας προσφέρουμε ψωμί στον πεινασμένο, ας κάνουμε όλα τα άλλα, που μπορούν να μας δημιουργήσουν παρρησία προς τον Θεό**, για να επιτύχουμε τα αγαθά που μας έχει υποσχεθεί, με τη χάρη του Ιησού Χριστού του Κυρίου μας, μαζί με τον οποίο στον Πατέρα και συγχρόνως και στο άγιο Πνεύμα ανήκει η δόξα, η δύναμη και η τιμή τώρα και πάντοτε και στους αιώνες των αιώνων. Αμήν.

ΠΗΓΕΣ:

- https://greekdownloads3.files.wordpress.com/2014/08/in-epistulam-i-ad-timotheum.pdf
- Ιωάννου του Χρυσοστόμου Άπαντα τα έργα, *Υπόμνημα στην Α΄προς Τιμόθεον επιστολήν*, ομιλίες ΣΤ΄και Ζ΄, πατερικές εκδόσεις «Γρηγόριος ο Παλαμάς»(ΕΠΕ), εκδ. οίκος «Το Βυζάντιον», Θεσσαλονίκη 1986, τόμος 23, σελίδες 212-243.
- Π. Τρεμπέλα, *Η Καινή Διαθήκη με σύντομη ερμηνεία* (απόδοση στην κοινή νεοελληνική), εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Ο Σωτήρ», έκδοση τέταρτη, Αθήνα 2014.
- *Η Καινή Διαθήκη, Κείμενον και ερμηνευτική απόδοσις υπό Ιωάννου Κολιτσάρα*, εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Η Ζωή», έκδοση τριακοστή τρίτη, Αθήνα 2009.
- *Η Παλαιά Διαθήκη κατά τους εβδομήκοντα*, Κείμενον και σύντομος απόδοσις του νοήματος υπό Ιωάννου Κολιτσάρα, εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Η Ζωή», έκδοση τέταρτη, Αθήνα 2005.
- Π.Τρεμπέλα, *Το Ψαλτήριον με σύντομη ερμηνεία*(απόδοση στην κοινή νεοελληνική), εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Ο Σωτήρ», έκδοση τρίτη, Αθήνα 2016
- http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/tools/liddell-scott/index.html
- http://users.sch.gr/aiasgr/Palaia_Diathikh/Biblia/Palaia_Diathikh.htm
- http://users.sch.gr/aiasgr/Kainh_Diathikh/Biblia/Kainh_Diathikh.htm

(Επιμέλεια κειμένου: Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος)